

WI

*Wetenschappelijk
Instituut*

Jaarverslag 2014

Wetenschappelijk Instituut voor het CDA

Concept d.d. 2 maart

Inhoudsopgave

Voorwoord Raymond Gradus en Theo Bovens

1. Rapporten, presentaties, bijeenkomsten en symposia
2. Christen Democratische Verkenningen
3. Samenwerking met de partij, het SI, CDJA en de BSV
4. Het WI in Europa
5. Organisatie en personeel
6. Communicatie

Bijlage 1 Publicaties, media-optredens en presentaties van het WI

Bijlage 2 Beschikbare rapporten van het WI

Voorwoord

In 2014 werd een stevige aanvang gemaakt met drie lijnen uit het meerjarig programma *De vitale samenleving* (1.) Nieuwe scheidslijnen, burgerschap en onderwijs; 2.) De overheid in een vitale samenleving; en 3.) Het verdienvermogen in een economie). In het voorjaar van 2014 is een start gemaakt met uitwerking van de drie hoofdthema's uit het meerjarig werkprogramma. Voor ieder thema is een klankbordgroep samengesteld die de auteur van het rapport inhoudelijk ondersteunt. Rien Fraanje werkte aan een publicatie rondom het thema nieuwe scheidslijnen, Maarten Neuteboom schreef over de overheid in een vitale samenleving en Paul Schenderling werkte aan een christendemocratische visie op het verdienvermogen van Nederland. Alle drie publicaties zullen in het voorjaar of de zomer van 2015 'geogst' kunnen worden.

Maar er zijn in 2014 ook projecten geogst die in 2013 zijn 'geplant': de eerste vruchten van het in mei 2013 vastgestelde meerjarig werkprogramma in de vorm van publicaties, CDV's en bijeenkomsten. Begin 2014 verscheen een rapport over pensioenen, getiteld *Naar een solide en solidair pensioenstelsel*. Het rapport, dat in ontvangst werd genomen door CDA-Kamerlid Pieter Omtzigt, is mede tot stand gekomen dankzij de CDA Businessclub en doordat velen in en buiten de partij bereid waren hun kennis en expertise ter beschikking te stellen. In het tijdschrift Christen Democratische Verkenningen stonden actuele thema's centraal zoals de beheersing van leven en dood (lente 2014), de decentralisaties (zomer 2014) de macht van Big Data (herfst 2014) en de plaats van Nederland in de wereld (winter 2014). Rondom dit laatste onderwerp is tevens een symposium georganiseerd in oktober 2014 met Jaap de Hoop Scheffer als hoofdspreker. In het voorjaar van 2014 verscheen tevens *CDA ontleed. Over de betekenis van de C, D en A*. Deze publicatie bevat een selectie artikelen uit drie CDV-nummers die in 2012 en 2013 verschenen. Het eerste nummer werd aangeboden tijdens het symposium van de stichtingsraad in april door Jan Schinkelshoek (die afscheid nam als voorzitter van de CDV-redactie) aan Sybrand Buma en Ruth Peetoom. Oud-minister Ernst Hirsch Ballin gaf een lezing tijdens dit symposium.

De fellows bewezen ook dit jaar hun diensten. Willem van Leeuwen ondersteunde de fractie bij het thema 'participatiesamenleving', Teun Hardjono werkte met Hubert Beusmans aan een publicatie over Europa en Henri Bontenbal publiceerde tijdens de stichtingsraad in oktober een webessay over duurzaam ondernemen. Chantal Hakbijl begon in september als fellow, zij werkt aan een publicatie over kunst en cultuur.

Het WI is klaar voor 2015: een jaar waarin volop geogst kan worden!

Raymond Gradus
Directeur Wetenschappelijk Instituut voor het CDA

Theo Bovens
Voorzitter WI voor het CDA

1. Rapporten, presentaties, bijeenkomsten en symposia

Rapport: Naar een solide en solidair pensioenstelsel

Auteur: Raymond Gradus

Verschijningsdatum: 14 januari 2014

Aangeboden aan: Pieter Omtzigt

Presentatievorm: expertmeeting op 14 januari

Over het rapport en de presentatie:

Tijdens een druk bezochte expertmeeting op het CDA Partijbureau heeft **Raymond Gradus** (directeur WI) de eerste exemplaren van het WI rapport *Naar een solide en solidair pensioenstelsel* aan **Pieter Omtzigt** (CDA Tweede Kamerlid) en **Peter Arensman** (voorzitter CDA Businessclub) uitgereikt.

Na een welkomstwoord door **Willem Stevens** (vice-voorzitter van het bestuur van het WI), die het rapport plaatste in het kader van het meerjarige programma van het WI, *de vitale samenleving*, gaf Raymond Gradus als auteur een toelichting op het rapport. Hij begon met de constatering dat christendemocratische politici in het verleden leidend zijn geweest in de discussie over het pensioenstelsel. Vervolgens schetste hij een aantal successen en uitdagingen voor het huidige stelsel. Hij stelde dat voor het draagvlak onder het stelsel belangrijk is dat er een betere aansluiting moet komen tussen de betaalde premie en de verkregen pensioenrechten. Bovendien moet de toegenomen flexibilisering van de arbeidsmarkt in het stelsel worden verwerkt. Hij presenteerde daarna hervormingen voor een toekomstig pensioenstelsel en zette een transitiepad uiteen. Zijn presentatie treft u [hier](#) aan.

Na de in ontvangstname gaven de heren Omtzigt en Arensman een korte reactie. Beiden benadrukten het belang van het rapport en de heer Omtzigt gaf aan dat het rapport belangrijke bouwstenen bevat om mee verder te gaan. Tweede-Kamerlid Omtzigt prees het rapport omdat het doet wat de politiek nu nalaat: uitspreken hoe het pensioenstelsel er over tien jaar moet uitzien. "In de Kamer bespreken we alleen hoe we het komend halfjaar door moeten komen", aldus Omtzigt. Vervolgens reageerde **Theo Nijman** (Wetenschappelijk directeur Netspar en hoogleraar Econometrie van de Financiële Markten Tilburg University) op het rapport. Zijn presentatie treft u [hier](#) aan. Hij benadrukte dat de voorgestelde hervormingen hard nodig zijn en zette met name vraagtekens bij het voorgestelde transitiepad. Daarna ontspoon zich een levendige discussie met de aanwezige experts uit pensioenfondsen, departementen, sociale partners, uitvoerders, wetenschappers en andere instellingen.

Begeleidingscommissie: prof.dr. A. Bakker, prof. dr. A.L. Bovenberg, Prof.dr. R.M.W.J. Beetsma, mr. E.A.M. Bergamin, G. Dolsma, mr. drs. W.J. Graveland, prof.mr.dr. D.M. van Gorp, J. Harmsen CPC, drs. J. Lommen MBA, dr. P.A. Omtzigt (adviseur), dr. M. Lever, drs. J. Bonekamp, drs. W. Hoekstra (adviseur), J. Kuyt, prof.dr. T. Kocken, dr. A. Siegmann, mr. W.F.C. Stevens, drs. E.J. Slootweg, drs. K. Tuinstra en drs. A.J. van de Wal RBA.

Follow-up:

- [Interview](#) met Raymond Gradus op BNR nieuwsradio.

Symposium: 'CDA ontleed. Over de betekenis van de C, D en A'

Redactie: Pieter Jan Dijkman, Raymond Gradus en Jan Schinkelshoek (red.)

Datum: 15 april 2014

Aangeboden aan: Ruth Peetoom en Sybrand Buma

Presentatievorm: symposium Stichtingsraad

Sprekers: Ernst Hirsch Ballin, Sybrand Buma en Ruth Peetoom

Over de publicatie en het symposium:

Tijdens het symposium van de Stichtingsraad van het WI en het Martens Centre for European Studies is de bundel 'CDA ontleed. Over de betekenis van de C, D en A' gepresenteerd.

Na een welkomstwoord van **Theo Bovens** (voorzitter WI) introduceerde **Jan Schinkelshoek** (oud-voorzitter CDV-redactie) namens de redactie de bundel. Vervolgens overhandigde hij de eerste twee exemplaren aan CDA-fractievoorzitter **Sybrand Buma** en partijvoorzitter **Ruth Peetoom**. Vervolgens gaf Sybrand Buma een reactie waarbij hij inging op zijn bijdrage aan de bundel. Oud-minister **Ernst Hirsch Ballin**, die ook een bijdrage leverde aan 'CDA ontleed', hield daarna een referaat. Ten slotte reageerde Ruth Peetoom op de bundel. Daarna was er ruimte voor discussie en vragen uit de zaal.

Deze bundel laat zien dat de christendemocratie een eigenstandige en belangrijke positie toekomt in het politieke landschap. De auteurs wijzen nieuwe wegen aan voor een aansprekende hedendaagse en toekomstgerichte politieke visie. Christendemocratische politiek vraagt in deze tijd om een gevecht tegen een politiek waarin mensen slechts instrumenten zijn, een gevecht tegen een liberale ik-gerichte cultuur, en tegen een progressief staats- en utopiedenken. Het gedachtegoed van het CDA biedt tal van aanknopingspunten om een hoopvol perspectief te ontwikkelen. Deze bundel bewijst dat het hart van de christendemocratie onverminderd klopt.

Bekijk ook de [foto's](#) van het symposium.

Follow-up (in de media):

['CDA moet christelijke waarden tonen'](#) – ND (15 april 2014)

['PvdA en CDA doen hetzelfde, maar verschillen hemelsbreed'](#) – Trouw (23 april 2014)

['Solidariteit in het weefsel van de samenleving'](#), interview met Ernst Hirsch Ballin – christendemocraat.nl (28 april 2014)

['CDA redt het niet met de C van comeback'](#) – NRC (3 juni 2014)

Symposium: De gespannen internationale situatie

Datum: 16 oktober 2014

Presentatievorm: symposium Stichtingsraad

Sprekers: Jaap de Hoop Scheffer en Jeroen Lenaers

Over het symposium:

‘De geopolitiek – de diplomatieke, politieke en militaire strijd om geografische ruimte en macht – is terug’, zo stelde **Jaap de Hoop Scheffer**, oud-minister van Buitenlandse Zaken en voormalig secretaris-generaal van de NAVO, in zijn lezing over de toenemende internationale spanningen.

In een gloedvol betoog, dat na afloop door voorzitter **Theo Bovens** werd bestempeld als ‘monumentaal’ stond De Hoop Scheffer stil bij internationale hoofdrolspelers als de Verenigde Staten, Rusland, China en de EU, de huidige internationale spanningen in het Midden-Oosten, Oost-Europa en de Ebola-crisis in Afrika, het blijvend belang van de natiestaat en de in een globale wereld steeds inniger relatie tussen interne en externe veiligheid.

Om de internationale, op regels gebaseerde instituties te behouden riep De Hoop Scheffer op om opkomende landen meer invloed te geven in bijvoorbeeld de VN en de Wereldbank, omdat anders ‘het recht van de sterkste zal zegevieren’. Tegelijkertijd stelde hij dat geopolitiek ook betekent dat we weer moeten leren denken in termen van machtsbalans en afschrikking, waarbij de noodzaak van een politiek compromis kan schuren met onze morele kaders. In het bijzonder riep De Hoop Scheffer Europa en de christendemocratie op om met een meer gezamenlijk beleid de internationale crises het hoofd te bieden. ‘De EU is een financieel-economische reus, een politieke puber en een militaire pygmee’, zo stelde hij vast. ‘Ik ben geen federalist, maar het is noodzakelijk dat de EU nu meer één gezicht naar buiten toe toont en dat Europese landen zichzelf militair moeten versterken.’ Tekenend noemt Jaap de Hoop Scheffer het falen van de EU in de aanpak van de Ebola-crisis: ‘De oorverdovende stilte is een schande. Als er nu een mogelijkheid is om de op het Europese continent veelgeroemde soft power te tonen, dan is dat nu. Maar de EU doet niets’. Zijn oproepen waren niet aan dovemansoren gericht. CDA-Europarlementariër **Jeroen Lenaers** onderstreepte in zijn reactie het door De Hoop Scheffer geformuleerde belang. Hij pleitte ook voor een Europees migratiebeleid. Beiden waren het eens, zo bleek in de levendige discussie met de zaal, dat dit heel goed kan worden gerealiseerd binnen de bestaande kaders van de Europese Unie.

De lezing van De Hoop Scheffer is opgenomen in het winternummer van Christen Democratische Verkenningen Nederland in de wereld.

Bekijk [hier](#) de foto's van het symposium.

2. Christen Democratische Verkenningen

Christen Democratische Verkenningen is het politiek-wetenschappelijke kwartaalblad van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA. Het wil het geheugen vormen van de christen-democratische beweging en de kennis aandragen voor de verdieping van de ideologie van de christendemocratie. Ook onderzoekt het de betekenis van christendemocratische uitgangspunten voor politieke en maatschappelijke vraagstukken. CDV verschijnt bij Uitgeverij Boom en heeft momenteel c.a. 960 abonnees.

In 2014 verschenen de onderstaande nummers:

Biopolitiek: over de beheersing van leven en dood - Lente 2014

Het eigen leven wordt meer en meer beschouwd als iets waarvan men zelf de eigenaar en regisseur is. Dat leven en dood zich deels aan onze greep onttrekken wordt steeds minder geaccepteerd. Creatieve en zinvolle manieren om met imperfectie, lijden en de dood om te gaan, krijgen door het voortdurende streven naar behandeling, genezing en levensverlenging niet de aandacht die zo bitter hard nodig is. Het is hoog tijd om in de debatten rond het begin en einde van het leven de mogelijkheden van een radicale middenpositie te verkennen die recht doet zowel aan de individuele autonomie en persoonlijke verantwoordelijkheid als aan de notie van het leven als gave.

Kernredactie: Theo Boer, Pieter Jan Dijkman, Paul van Geest en Jan Prij.

Follow-up (in de media):

[‘CDA zwijgt over leven en dood’ – Reformatorisch Dagblad \(4 april 2014\)](#)

[‘CDA zwijgt over leven en dood’- Nederlands Dagblad \(4 april 2014\)](#)

[‘Partijen moeten zuinig zijn op WI’s’ – Reformatorisch Dagblad \(5 april 2014\)](#)

[‘CDA verbreedt debat levenseinde – Nederlands Dagblad \(12 april 2014\)](#)

Partijen moeten zuinig zijn op WI's

Dat WI's, met hun gewoonlijk diepgravende publicaties, in hun partij een mooie rol kunnen vervullen, laat deze week het CDA zien met zijn lentenummer van Christen Democratische Verkenningen. Uit allerlei gremia heeft hoofdredacteur Pieter Jan Dijkman deskundigen opgesnoerd die met kennis van zaken het thema "Biopolitiek. Over de beheersing van dood en leven" uitwerken. Dit is, niet alleen voor CDA-Kamerleden – die moeten zichzelf hier eigenlijk een dag eenzame opsluiting voor gunnen- maar ook voor een wijde kring daaromheen behartenswaardige kost. (Reformatorisch Dagblad, 5 april 2014)

Allemaal even decentraal graag! - Zomer 2014

De algehele omarming van de participatiesamenleving lijkt op een Paulusbekering van zo ongeveer alle politieke partijen tot christendemocratische beginselen. Maar is het ook een waar geloof? In hoeverre gaat het om een instrumentele benadering voortkomend uit de noodzaak de rijksbegroting op orde te krijgen? Wie de komende decentralisaties consequent doordenkt, trekt de conclusie dat voor het slagen ervan een principiële aanvaarding van het primaat van de samenleving noodzakelijk is. Want wie niet werkelijk overtuigd is van dat primaat, zal straks bij het rijzen van nieuwe vragen teruggrijpen op oude antwoorden.

Kernredactie: Peter Cuyvers, Albert Jan Kruijer en Maarten Neuteboom

Follow-up (eigen artikel):

'Kracht participatiesamenleving is lokale democratie' - opinieartikel van P. Cuyvers, A.J. Kruijer en M. Neuteboom – Reformatorisch Dagblad (1 september 2014)

Biopolitiek: over de macht van Big Data – herfst 2014

De verwachting is dat het gebruik van big data de komende jaren een maatschappelijke omwenteling te weeg zal brengen waarvan de impact, zeker politiek gezien, nog onvoldoende is doordacht. Hoe zit die omwenteling eruit? Wat zijn de ethische dilemma's die daarmee gegeven zijn (rond bijvoorbeeld privacy, de vormgeving van de digitale overheid, democratie en rechtstaat) en wat zijn kansen en bedreigingen? Het gebruik van big data door veiligheidsdiensten en bedrijven heeft terechte vragen opgeroepen over de wijze waarop we met het beheer van big data zouden moeten omgaan. Hoe kunnen we zo met de big data revolutie omgaan dat we dit gegeven verketteren noch verheerlijken, maar in plaats daarvan de kansen benutten en de bedreigingen minimaliseren?

Kernredactie: Valerie Frissen, Jan Prij, Pieter Jan Dijkman

Follow-up (eigen artikel):

'Big Data-revolutie grote uitdaging voor politici' – artikel P.J. Dijkman voor rubriek GEDACHTeGOED – Bestuursforum (november 2014)

'Piketty onderschat de samenleving' – opinieartikel R. Gradus – Trouw (4 oktober 2014)

Follow-up (in de media):

'Privacybeschermer Kohnstamm hijst de stormbal over Big Data' – Friesch Dagblad (18 oktober 2014) (ook verschenen op hetgoedeleven.com)

Nederland in de wereld – winter 2014

De opmars van IS in Syrië en Irak, het conflict tussen Oekraïne en Rusland, en de onrust in Afrikaanse landen waar islamitische terreurgroepen de macht proberen te grijpen. Het is ene verontrustende rij conflicten die afgelopen zomer de beeldvorming domineerde. Deze en andere kantelende internationale verhoudingen hebben gevolgen voor de nationale politiek. In het afgelopen decennium leek de Nederlandse samenleving en de politiek zich meer naar binnen te keren, maar dat kan Nederland zich in deze turbulente tijden niet veroorloven. Tegen de achtergrond van de huidige conflicten en geopolitieke langetermijntwikkelingen vraagt ons buitenlandbeleid om herzieningen en om een herwaardering van de rol, positie en idealen van Nederland in de wereld.

Kernredactie: Ben Bot, Theo Brinkel en Maarten Neuteboom

CDV redactie

De redactie bestond in 2014 uit de volgende leden:

Mr. G. Boogaard
Dr. Th.B.F.M. Brinkel
Drs. P. van der Burg
Drs. P.H.J. Dijkman
Drs. M.J. Franje
Prof. dr. P.J.J. van Geest (voorzitter)
Prof. dr. R.H.J.M. Gradus
Dr. Y.J. van Hijum
Drs. G. de Jong
Drs. L. Kooistra
Mr. dr. H.M.Th.D. ten Napel
Mr. M. Neuteboom
Drs. J. Prij
Drs. P.J. Schenderling
Drs. M.J. van der Stel
Dr. P.J.G. van Velthoven.

3. Samenwerking met de partij

Partijbestuur

Raymond Gradus is adviserend lid van het Partijbestuur. In 2014 is hij een aantal maal vervangen door Rien Fraanje.

Verkiezingen

Raymond Gradus was lid van de programcommissie voor het Europees verkiezingsprogramma.

Visiegroepen en metagroepen

Door het CDA zijn verschillende visie- en metagroepen in het leven geroepen. Het WI heeft bij iedere werkgroep een afgevaardigde.

Visiegroep duurzaamheid: Henri Bontenbal

Visiegroep zorg: Gerard Adelaar

Visiegroep gezin & familie: Maarten Neuteboom

Visiegroep werk & economie: Raymond Gradus

Visiegroep veiligheid & justitie: Maarten Neuteboom

Visiegroep ruimte & wonen: Hubert Schokker

Visiegroep financiën: Arjen Siegman

Visiegroep onderwijs: Rien Rouw

Visiegroep binnenlands bestuur en democratie: Herman Scholten

Visiegroep kunst en cultuur: Chantal Hakbijl

Metagroep democratie.nu: Evert Jan Slootweg

Metagroep waarden.nu: Pieter Jan Dijkman

Metagroep maatschappelijk initiatief.nu: Willem van Leeuwen

De metagroepen hebben hun werkzaamheden bijna afgerond. Namens het WI waren Evert Jan Slootweg, Pieter Jan Dijkman en Willem van Leeuwen lid van de Metagroepen Democratie, Waarden respectievelijk Maatschappelijk Initiatief. De WI-vertegenwoordigers hebben een zeer belangrijke bijdrage geleverd in het opstellen van de rapportages.

Samenwerking met het Steenkamp Instituut

Medewerkers van het WI geven ieder jaar een college mens- en maatschappijbeeld aan een groep van de CDA Talent Academie en aan de CDA zomerschool waarbij onder meer wordt ingegaan op de vraag hoe je CDA gedachtegoed kunt toepassen op maatschappelijke problemen. Ook wordt het WI-rapport 'Mens, waar ben je?' al jaren gebruikt als literatuur voor de deelnemers van de Talent Academie. Dit jaar is een aantal nieuwe publicaties toegevoegd aan de literatuurlijst van de Talent Academie. Tot de standaardliteratuur hoort nu ook de 'Canon van de Christendemocratie', het CDV-nummer 'Populisme in de polder', het WI-rapport 'Op zoek naar de kracht van de samenleving' en 'CDA ontleed'.

Samenwerking met het CDJA

Jong WI

Het Jong WI is voor het vierde jaar op rij een succes. In 2011 is een start gemaakt met bijeenkomsten van het Jong WI. In samenwerking met het CDJA vindt een aantal keer per jaar een bijeenkomst plaats met stafmedewerkers van het WI en CDJA-ers met een onderzoeksmatige belangstelling. Doel van de bijeenkomsten is om jonge CDA-ers te betrekken bij de studies van het WI en ze kritisch te laten reflecteren op de gedachtevorming binnen het WI.

Jong WI over pensioenen - 28 januari

In deze bijeenkomst werd het nieuwe WI-rapport “Naar een solide en solidair pensioenstelsel: bouwstenen voor een hervorming” besproken. Lucien Vijverberg, mede-opsteller van het rapport, lichtte het rapport toe door middel van een presentatie. Hierna volgde een discussie over het rapport.

Er werd met name gediscussieerd over het behoud van de collectiviteit, het pensioen voor zzp'ers, de splitsing tussen pensioenfondsen en –uitvoerders, de kosten van het pensioen en het transitiepad naar een nieuw pensioenstelsel. De avond werd afgesloten met een borrel.

Jong WI over Big Data - 13 november

Centraal op het Jong WI van 13 november stond het CDV herfstnummer Biopolitiek: over de macht van Big Data. Hoofdredacteur van CDV Pieter Jan Dijkman zette in tien minuten de toon van het nummer uiteen. Vervolgens gaf CDJA'er Rogier Havelaar, die een bijdrage leverde aan het CDV-nummer, een presentatie over privacy. Een discussie completeerde de avond.

4. Het WI in Europa

Het Centre for European Studies (CES) is de denktank van de Europese Volkspartij (EVP) en is gehuisvest in Brussel. Na het overlijden van Wilfried Martens is het CES omgedoopt tot Wilfried Martens Centre for European Studies. Raymond Gradus is lid van het bestuur van het Centre for European Studies. In het voorjaar van 2014 is zijn lidmaatschap van het bestuur verlengd voor een tweede periode. In deze hoedanigheid neemt hij deel aan de vergadering van de executive board van het Martens Centre en aan de vergadering van de general assembly. In 2014 is hij twee maal bij een vergadering van het Martens Centre in Brussel aanwezig geweest. Rien Fraanje heeft Raymond vervangen bij de bijeenkomst van de General Assembly in april.

Gezamenlijke projecten met het Martens centre

In 2014 voerde het WI twee gezamenlijke projecten uit met het CES: 'family policy, pensions and ageing' en 'citizenship, democracy and education'. Binnen het eerste project valt onder meer de expertmeeting over het pensioenrapport in januari en de bijeenkomst over pensioenen die in samenwerking met CDA Zuid-Holland op 14 mei is georganiseerd. In het tweede project is het symposium van de stichtingsraad van april opgenomen.

Blog

Raymond Gradus verzorgt een [weblog](#) op de site van het Martens centre.

5. Organisatie en personeel

Bestuur

Het bestuur van het WI voor het CDA kwam in 2014 vijf maal bij elkaar. Het bestuur boog zich onder meer over de toekomstvisie van het WI, het jaarplan, de begroting 2015 en de conceptrapporten van het WI.

Samenstelling: Het bestuur bestond in 2014 uit de volgende leden:

Drs. D.J. van den Berg

Mw. prof.mr.dr. S.C. van Bijsterveld

Mr. H.J. Bolding (vanaf mei 2014)

Drs. Th.J.F.M. Bovens (voorzitter)

Prof.dr. G.J. Buijs

Mw. G. Dolsma (penningmeester)

Mw. prof.dr.mr. D.M. van Gorp

Drs. J.F. Huibers

Drs. P.J. van Mierlo RA (vanaf mei 2014)

Mw. drs. G.R. Peetoom

Mr. W.F.C. Stevens (vice-voorzitter).

Prof.dr. R.H.J.M. Gradus en drs. M.J. Fraanje zijn secretaris van het bestuur.

Directie

Drs. M.J. (Rien) Fraanje, plaatsvervangend directeur en wetenschappelijk medewerker (36 uur per week, vanaf 13 januari 2014)

Prof. dr. R.H.J.M. (Raymond) Gradus, directeur (32 uur per week, vanaf 8 februari 24 uur per week). De heer Gradus was vanaf februari een half jaar met sabbatical. Hij was van februari tot mei in Barcelona om college te geven. Vanaf medio mei deed de heer Gradus onderzoek aan Cornell University in de Verenigde Staten.

Medewerkers

De onderstaande medewerkers waren in 2014 werkzaam bij het WI (in alfabetische volgorde):

Drs. H. (Hubert) Beusmans, als wetenschappelijk medewerker verbonden aan het WI (16 uur per week)

Drs. P.H.J. (Pieter Jan) Dijkman, hoofdredacteur *CDV* (28 uur per week)

Mw. M. Kamps, MA (Maaïke), office manager (32 uur per week)

Mr. M. (Maarten) Neuteboom, wetenschappelijk medewerker en redacteur *CDV* (28 uur per week)

P. Schenderling MSC (Paul) was van 1 maart tot 31 december op detachingsbasis verbonden aan het WIU.

L. Vijverberg Msc (Lucien) was tot 31 januari 2014 in dienst bij het WI als stafmedewerker (14 uur per week).

Nevenfuncties

Raymond Gradus is (parttime) hoogleraar Bestuur en Economie van de Publieke en Non-profit sector bij het Zijlstra center, aan de Vrije Universiteit van Amsterdam en is lid van de Raad van Toezicht van Dianet, het kennis- en expertisecentrum op het gebied van klinische en niet-klinische dialyse en was lid van de executive board van het Martens Centre.

Hubert Beusmans is parttime werkzaam als secretaris van de CDA werkgroep Europa en is vanaf november werkzaam bij de CDA Tweede Kamerfractie.

Pieter Jan Dijkman werkt aan een proefschrift over de herbezinning op het concept van christelijke politiek tussen 1920 en 1960 aan de Vrije Universiteit in Amsterdam.

Rien Fraanje was tot 17 september 2014 lid van de deelraad van CDA Amsterdam nieuw west.

Maaïke Kamps werkt parttime als communicatiemedewerker van CDA Zuid-Holland en is lid van het campagneteam van CDA Zuid-Holland.

Maarten Neuteboom is als parttime docent verbonden aan de Universiteit Leiden.

Fellows

Sinds 2012 kent het WI de mogelijkheid om fellows te benoemen. Geconfronteerd met de gevolgen van de teleurstellende verkiezingen werd gezocht naar wegen om de budgetverlaging te compenseren. De intentie van het fellowship was dus om de productie van het WI op peil te houden en daarmee een stimulans te geven aan het christendemocratisch denken.

Inmiddels zijn vier WI-fellows benoemd: **Willem van Leeuwen, Teun Hardjono, Henri Bontenbal** en **Chantal Hakbijl**. Willem van Leeuwen heeft een aantal artikelen geschreven als follow-up van zijn in 2013 gepubliceerde periscoop. In 2013 is fellow Teun Hardjono begonnen met een studie *Europa*. Deze zal in het voorjaar van 2015 worden afgerond en gepresenteerd. Henri Bontenbal, junior-fellow van het WI, heeft in oktober het essay *Duurzaam ondernemen als roeping* gepubliceerd. Hij is voornemens in 2015 nog twee essays over duurzaamheid te publiceren. Sinds 1 september is Chantal Hakbijl fellow van het WI. Zij zal een rapport gaan opstellen over kunst en cultuur. Een startnotitie is voor de zomer in het bestuur besproken. Het bestuur heeft in de novembervergadering het fellowship geëvalueerd en op basis daarvan besloten het fellowship te continueren.

Een fellow over het fellowship

'een fellowship stelt het WI in staat om CDA'ers met specifieke kennis van een onderwerp in te schakelen en zo het werk van het WI te verbreden. Voor fellows is het een mooie mogelijkheid om onder de vlag van het WI en met de ondersteuning daarvan te werken aan christendemocratische visies en zo bij te dragen aan de opbouw van onze partij.'

Stichtingsraad

De Stichtingsraad bestaat naast het bestuur van het WI en de medewerkers en fellows van

het WI uit provinciale vertegenwoordigers en vertegenwoordigers van CDA organisaties. De vergadering kent een besloten deel en een openbaar deel. De Stichtingraad vergaderde in 2014 op 15 april en op 16 oktober op het Partijbureau in Den Haag. Op beide avonden vond tevens een symposium plaats. Een overzicht van de sprekers en thema's op deze symposia is terug te vinden bij 'Rapporten, presentaties, bijeenkomsten en symposia'.

Friesland: mr. A.L. Bennen en T. Wagenaar
Groningen: mw. H.E.M. de Jager en A. Rodenboog
Drenthe: drs. T. Breimer en E. Mulder
Overijssel: drs. F.A.M. Kerckhaert en drs. H.A.J. van de Vliert
Gelderland: F. van Wijk en J. Baan
Flevoland: W.G. Faber en A.L. Greiner
Utrecht: J. Luiks en 1 positie vacant
Noord-Brabant: G. van Gestel en P. Ketelaars
Limburg: mw. prof.dr. B. Bauer en prof.dr. J.M.J.C. Scheres
Zeeland: mw. H. Kool-Blokland en 1 positie vacant
Zuid-Holland: Ir. A.H.G. Versluis en mr.drs. J.M. Vroomen MMC
Noord-Holland: mr. dr. M.Ph.M. Wiggers en J.N. Wijmenga
CDA Tweede Kamer: mr.drs. M.C.G. Keijzer en 1 positie vacant
CDA Eerste Kamer: dr. A.H. Flierman
Partijbestuur: drs. H. Westera
CDA Europarlement: vacant
Commissie Buitenland: vacant

Fonds WI

De stichting Fonds WI heeft uitsluitend ten doel het verlenen van financiële steun aan de Stichting Wetenschappelijk Instituut voor het CDA. Het bestuur van het Fonds WI kwam in 2014 twee keer bij elkaar, in april en in oktober. De samenstelling van het bestuur is als volgt

Drs. B. Beumer

Mw. G. Dolsma (penningmeester WI, tot 27 november 2014)

Drs. M.J. Fraanje

Drs. G. Goedhart (voorzitter, vanaf 15 oktober 2014, lid namens het Lohmanfonds)

Prof.dr. R.H.J.M. Gradus

Mr. H.M. Krans (voorzitter, tot 15 oktober 2014)

Mr.drs. L. Jongasma (vanaf 15 oktober 2014, lid namens het Kuyperfonds)

Drs. B. van Meijl (penningmeester CDA)

Mr. P.C.M. Mullink (penningmeester)

Ir. J.A.G. Verheijen (lid namens het Schaepmanfonds)

In 2014 nam de heer Michiel Krans na twaalf jaar afscheid als voorzitter van het Fonds WI. De heer Gerrit Goedhart nam tijdens de vergadering van 15 oktober de voorzittershamer over. Tijdens diezelfde vergadering werd het nieuwe bestuurslid Bert Jongasma aangewezen als inkomend penningmeester aan wie Peter Mullink in het voorjaar van 2015 zijn taken kan overdragen.

6. Communicatie

Website

De website is op een aantal punten verbeterd. Zo is er een overzicht gemaakt van publicaties op thema. Dit vergemakkelijkt het zoeken voor bijvoorbeeld deelnemers aan de talentacademie die een afstudeeropdracht moeten schrijven. Ook is het informatiegedeelte over CDV uitgebreid. De leden van de CDV-redactie staan vermeld en aan een archief met metadatering van alle CDV artikelen wordt hard gewerkt.

Digitale nieuwsbrief

In 2014 verstuurde het Wetenschappelijk Instituut 5 digitale nieuwsbrieven naar zo'n 1.200 abonnees. Het aantal abonnees is dit jaar met ongeveer 100 abonnees toegenomen. Ook worden met regelmaat aankondigingen van het WI opgenomen in de landelijke CDA nieuwsbrief.

Facebook

De facebookpagina dient om geïnteresseerden actief op de hoogte te houden van aankondigingen van bijeenkomsten. Achteraf worden foto's geplaatst van het symposium. Medio 2011 is de facebookpagina van het WI online gegaan. Ook van verschenen artikelen wordt melding gemaakt op de pagina. Op 31 december 2014 zijn er 245 'likes'. Een toename van 70 ten opzichte van 31 december 2013. Door de pagina te 'liken' blijven mensen op de hoogte van nieuws van het WI.

Twitter

Raymond Gradus is de meest fervente twitteraar van het WI. Hij weet sinds eind 2011 bijna 1.200 volgers aan zich te binden via zijn account @raymondgradus. Zijn tweets worden automatisch geplaatst op de homepage van het WI en op mejudice.nl Ook Maarten Neuteboom en Pieter Jan Dijkman zijn via twitter te volgen.

Bijlage 1 Publicaties, mediaoptredens en presentaties

Publicaties en presentaties van de stafleden van het WI voor het CDA. Publicaties met meerdere auteurs worden slechts één keer genoemd. Het is momenteel niet mogelijk links naar CDV artikelen op te nemen.

Henri Bontenbal

Artikelen

Junior-fellow Henri Bontenbal heeft op 16 oktober een essay gepubliceerd met de titel **'Duurzaam ondernemen als roeping'**. In dit essay beschrijft hij dat steeds meer ondernemers kiezen voor duurzaam ondernemen. Juist ondernemers en hun bedrijven kunnen een enorme kracht zijn om de samenleving vooruit te helpen, op weg naar een sociale, schone en eerlijke economie.

'Veel te winnen met energiebesparing'. Dat stelt WI-fellow Henri Bontenbal in een opinieartikel in het Reformatorisch Dagblad (22 september).

Henri Bontenbal (junior-fellow WI) schreef samen met Raymond Gradus het stuk **'Geef burgers handelingsperspectief'** op de website van Binnenlands Bestuur.

Interview

Bestuursforum, het blad van de CDA Bestuurdersvereniging heeft ruim aandacht besteed aan het WI-rapport *Lessen in duurzaamheid*. Statenlid Ellen Verkoelen **interviewde** in het februari-nummer van Bestuursforum Henri Bontenbal.

Pieter Jan Dijkman

Redactie CDV

Pieter Jan Dijkman maakte deel uit van de kernredactie van de volgende CDV's:

Biopolitiek: over de beheersing van leven en dood (lente 2014)

Biopolitiek: over de macht van Big Data (herfst 2014)

Redactionele commentaren en interviews CDV

Dijkman, P.J. 'Ter introductie' in: Ben Bot, Theo Brinkel en Maarten Neuteboom (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Nederland in de wereld*. Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. 'Ter introductie' in: Pieter Jan Dijkman, Valerie Frissen en Jan Prij (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Biopolitiek: over de macht van Big Data*. Amsterdam:

Boom.

Dijkman, P.J. (met V. Frissen en J. Prij). 'Kan de mens antwoorden en hoe?' in: Pieter Jan Dijkman, Valerie Frissen en Jan Prij (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Biopolitiek: over de macht van Big Data*. Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. (met J. Prij). In gesprek met Jacob Kohnstamm. in: Pieter Jan Dijkman, Valerie Frissen en Jan Prij (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Biopolitiek: over de macht van Big Data*. Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. 'Ter introductie' in: Peter Cuyvers, Albert Jan Kruijer en Maarten Neuteboom (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Allemaal even decentraal graag!* Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. (met M. Neuteboom). In gesprek met Piet Hein Donner. In: Peter Cuyvers, Albert Jan Kruijer en Maarten Neuteboom (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Allemaal even decentraal graag!* Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. 'Ter introductie' in: Theo Boer, Pieter Jan Dijkman, Paul van Geest en Jan Prij (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Biopolitiek: over de beheersing van leven en dood*. Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. (met Th. Boer, P. van Geest en J. Prij). 'Leven als gave en opgave' in: Theo Boer, Pieter Jan Dijkman, Paul van Geest en Jan Prij (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Biopolitiek: over de beheersing van leven en dood*. Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. (met J. Prij). In gesprek met Petra de Jong, in: Theo Boer, Pieter Jan Dijkman, Paul van Geest en Jan Prij (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Biopolitiek: over de beheersing van leven en dood*. Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. (met J. Prij). In gesprek met Carlo Leget, in: Theo Boer, Pieter Jan Dijkman, Paul van Geest en Jan Prij (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Biopolitiek: over de beheersing van leven en dood*. Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. 'Ter introductie' in: Lans Bovenberg, Maarten Neuteboom en Paul Schenderling (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Economie als dienst aan het goede leven*. Amsterdam: Boom.

Artikelen

In *Bestuursforum* (november 2014) schreef Pieter Jan Dijkman een artikel over Big Data en de gevolgen die deze ontwikkeling heeft voor het mens-zijn en de samenleving, met de titel '[Big Data-revolutie grote uitdaging voor politici](#)'.

Interviews

Er is een portret verschenen van Pieter Jan Dijkman in het Friesch Dagblad van 15 februari 2014 onder de titel 'Het goede leven van Pieter Jan Dijkman'.

Presentaties

Pieter Jan Dijkman gaf op 28 oktober een lezing over christelijke politiek bij CDA Hilversum.

Op 11 oktober was Pieter Jan Dijkman bij een CDA-bijeenkomst 'Agenda 2020'.

Op 27 september verzorgde Pieter Jan Dijkman een lezing bij het Christelijk Conservatief beraad.

19 september gaf Pieter Jan Dijkman een lezing bij een congres van de oud-katholieke kerk over christelijke politiek.

Op 22 april sprak Pieter Jan Dijkman bij CSFR Delft.

Op 12 april sprak Pieter Jan Dijkman in Gouda bij het Christelijk Conservatief Beraad over het bestaansrecht van de Europese Unie.

Pieter Jan Dijkman verzorgde op 9 april een lezing over macht en moraal voor de verdiepingsweek van de Christelijke Hogeschool Ede.

Pieter Jan Dijkman hield op 20 februari een lezing voor studentenvereniging CSFR in Groningen over het hedendaagse, liberale mensbeeld.

Deelname aan bijeenkomsten

Op 30 september en 1 oktober nam Pieter Jan Dijkman deel aan de tweede bijeenkomst van ERGO (Economie, Religie, Governance & Organisatie).

Op 7 oktober lichtten Paul Schenderling en Pieter Jan Dijkman het CDV nummer 'Economie als dienst aan het goede leven' toe tijdens de fractievergadering in de Tweede Kamer.

Pieter Jan Dijkman was op 27 augustus bij het Christelijk Sociaal Congres aanwezig.

Rien Fraanje

Artikel in Bestuursforum

In het decembernummer van Bestuursforum schreef Rien Fraanje het artikel '[Lang leve het verschil, weg met de fragmentatie!](#)'.

Artikelen op christendemocraat.nl

Rien Fraanje schreef op 29 oktober een column voor christendemocraat.nl onder de titel [De samenleving. Niet de markt](#)

Rien Fraanje schreef in juli een column op christendemocraat.nl met de titel [Inclusieve politiek.](#)

Artikelen

Rien Fraanje leverde een [bijdrage](#) aan een lustrumbundel van C.S.F.R. Ichtus 'De American Dream voorbij'.

In de Hofvijver, de digitale nieuwsbrief van het Montesquieu Instituut, schreef Rien Fraanje een stuk met de titel [Midden- en/of oppositiepartij?](#)

In het themanummer van 'Zicht' over vast vertrouwen verscheen het artikel '[Gering vertrouwen: niet dramatiseren, wel reageren!](#)' Het tijdschrift van het wetenschappelijk

instituut van de SGP, laat zes vertegenwoordigers van denktanks van CDA, CU, D66, PvdA, SGP en VVD aan het woord over het lage vertrouwen van burgers in de politiek.

Rien Fraanje schreef in het zomernummer van CDV het artikel 'De decentralisaties en de gemeenteraad: van geprofileerde naar dienstbare politiek'.

'Geen verbinding prediken, maar verbinding zoeken', dat is de titel van de bijdrage van Rien Fraanje aan het tijdschrift Socialisme & Democratie (S&D), het blad van de Wiardi Beckman Stichting. In het themanummer 'Heimwee naar het CDA (van vroeger)' schrijft Fraanje "De samenleving zit verlegen om partijen die het als hun opdracht zien om deelbelangen te overstijgen en tegenstellingen te overbruggen. De PvdA en het CDA zouden dat ter harte moeten nemen en zich minder tegen elkaar moeten afzetten."

'Ook het huidige CDA heeft oog voor zwakkeren' luidt de titel van het betoog van plaatsvervangend directeur van het WI Rien Fraanje in Trouw (22 april). In het stuk, dat een bewerking is van een artikel dat afgelopen week verscheen in Socialisme & Democratie, schrijft Fraanje dat PvdA en CDA nog steeds veel gemeen hebben.

In het CDV winternummer schreef Rien Fraanje een recensie over het boek van Robert en Edward Skidelsky: Hoeveel is genoeg? Geld en het verlangen naar een goed leven.

Presentaties

24 November verzorgde Rien Fraanje een college over medialogica.

Op 31 oktober gaf Rien Fraanje een gastcollege voor de Den Uylleergang.

Rien Fraanje verzorgde op 28 oktober een gastles over gemeentepolitiek.

Rien Fraanje gaf op 19 juni een presentatie aan een top-100 bijeenkomst van het CDA over de huidige en toekomstige stand van zaken van de partij.

Bij het partijbestuursweekend op 24 mei gaf Rien Fraanje een presentatie over de toekomst van politieke partijen.

Rien Fraanje verzorgde op 14 mei een lezing aan de Universiteit van Münster over de christendemocratie in Nederland.

24 April verzorgde Rien Fraanje een presentatie bij een gedeputeerdenoverleg over bestuurlijke organisatie.

Op 17 april nam Rien Fraanje deel aan een debat van de Wiardi Beckman Stichting naar aanleiding van de uitgave van Socialisme & Democratie over 'Heimwee naar het CDA (van vroeger)'.

Bij een diner-pensant met woordvoerders van de Tweede en Eerste Kamerfractie, gedeputeerde, burgemeesters en wethouders gaf Rien Fraanje een presentatie. Centraal stond de bestuurlijke organisatie van Nederland.

Rien Fraanje verzorgde op 2 april een gastcollege over CDA gedachtegoed voor de CDA Talent Academie.

Op 28 februari verzorgde Rien Fraanje een training aan de CDA-kandidaten voor het Europees Parlement.

Rien Fraanje gaf op 13 februari een masterclass over het christen-democratische gedachtegoed voor de CDA afdeling in Venlo.

Op 27 januari sprak Rien Fraanje bij CDA Zeeland over tolerantie.

Op zaterdag 25 januari begeleidde Rien Fraanje het DB van de partij tijdens een heisessie. Onderwerp van gesprek was de toekomst van de politieke partij.

Deelname aan bijeenkomsten

Op 13 november leidde Rien Fraanje de bijeenkomst van het Jong WI over Big Data.

Rien Fraanje was op 6 november aanwezig bij de bijeenkomst van het Allerheiligenberaad van VKMO.

Rien Fraanje was op 28 augustus bij het Christelijk Sociaal Congres aanwezig.

Rien Fraanje was op 27 juni bij een bijeenkomst van de Konrad Adenauer Stiftung in St. Gerlach.

Rien Fraanje nam deel aan de vergadering van de General Assembly van het Martens Centre for European Studies op 23 april.

Raymond Gradus

Blogs op euractiv

Op euractiv.com verzorgt Raymond Gradus sinds oktober 2012 een blog. In 2014 schreef hij de volgende blogs:

[Clear budget norm for defence necessary](#) – november 2014

[Reforming dutch occupational pension schemes](#) – 28 september 2014

[Fair competition for the seaports](#) – 30 april 2014

Artikelen

Op de website www.socialevraagstukken.nl schreef Raymond Gradus een artikel met de titel ['Hoe gaan we de samenleving weer teruggeven aan de burgers?'](#)

['Clear budget norm for defence necessary'](#) is de titel van de blog die Raymond Gradus schreef voor het Martens Centre for European Studies (14 november 2014). De blog is ook te lezen via euractiv.nl

Raymond Gradus schreef op 30 oktober een bijdrage voor christendemocraat.nl met de naam [Pikettymania gaat te weinig over samenleving.](#)

In Trouw (4 oktober 2014) schreef Raymond Gradus een opinie-artikel met de titel ['Piketty onderschat de samenleving'](#). Het artikel is tevens in het herfstnummer van CDV

verschenen. De volledige versie, inclusief literatuurverwijzingen, is verschenen met de titel **'Piketty en de WRR onderschatten de samenleving'**.

De krijgsmacht kan nog maar één grote missie aan en het is maar de vraag of zij een bijdrage kan leveren aan strijd tegen Isis, dat betoogt Raymond Gradus in een opinieartikel in het Financieele Dagblad (25 september) met de titel **'Heldere norm nodig om defensie serieus te nemen'**.

In bestuursforum (oktober 2014) schreef Raymond Gradus het artikel **'Hoge Europese recyclingsdoelstelling ongewenst en onnodig'**.

Eddy van Hijum en Raymond Gradus schreven in de Volkskrant (24 september) het opinieartikel **'Vlaktaks is rechtvaardig en levert extra banen op'**.

Raymond Gradus schreef in Pensioenmagazine (augustus/september 2014) het artikel **'Een overgangspad voor de doorsneesystematiek'**. In het artikel gaat Gradus in op de omvang van het overgangsprobleem en op mogelijke oplossingen.

Pensioenregelingen kennen op dit moment doorgaans 'doorsneepremies'. Veranderingen op de arbeidsmarkt pleiten voor aanpassing van de premiesystematiek. In de **bijdrage** van Raymond Gradus en Lucien Vijverberg in het Tijdschrift voor Openbare Financien (2014, nummer 2) staat de overgangsproblematiek van de eerder door het WI bepleitte wijziging van het pensioenstelsel centraal.

Als Netspar discussion paper is **'Reforming Dutch occupational pension schemes'** verschenen. De paper is geschreven door Lans Bovenberg (Tilburg University) en Raymond Gradus. Deze publicatie is mede gefinancierd door het Martens Centre.

Op mejudice.nl verscheen op 18 juli een artikel van Raymond Gradus en Elbert Dijkgraaf met de titel **'Europese recyclingsdoelstelling: kleine milieuwinst tegen hoge kosten.'**

In het Financieele Dagblad (26 juni 2014) schreef Raymond Gradus samen met advocaat Hans van Meerten een opiniestuk. In **'Plan versoepeling Britse pensioenregels bevat interessante punten voor Nederland'** vergelijken de auteurs de sterke en zwakke punten van beide pensioenstelsels.

Raymond Gradus geeft in een artikel in Pensioenmagazine, **'Bouwstenen voor een toekomstbestendig pensioenstelsel'**, een toelichting op de voorstellen van het WI voor een solide en solidair pensioenstelsel.

In een blog op de website van ESB reageert Raymond Gradus in zijn **blog** op een column van Robin Fransman waarin Fransman een basisinkomen voorstelt. De conclusie van Gradus is dat het voorstel van Fransman ons eerder van de regen in de drup brengt en dat de plannen voor een sociale vlaktaks van het WI superior blijven.

In ESB (jaargang 99, 21/2/2014) is een artikel van Eric Bergamin, Lans Bovenberg, Raymond Gradus en Wilse Graveland verschenen onder de titel **'Collectief stelsel met meer maatwerk en minder generatieconflicten'**.

Raymond Gradus (met Maarten Neuteboom) leverde een bijdrage aan De Kracht van Nederland – een bundel beschouwingen in aanloop naar de Bilderbergconferentie 2014 van VNO-NCW. In hun artikel, getiteld **'Nederlandse instituties behoeven revival'**, doen Gradus en Neuteboom voorstellen om de politiek en de polder weer beter op elkaar af te stemmen.

Presentaties/deelname discussies

Raymond Gradus debatteerde bij een pensioendebat in De Balie op 13 december.

Op 26 november verzorgt Raymond Gradus een gastles op een middelbare school over economie.

Op 1 november verzorgde Raymond Gradus een [lezing](#) bij de Groen van Prinstererstichting met de titel 'Hoe gaan we de samenleving weer teruggeven aan de burger? Een verslag hiervan verschijnt in 2015 in Bestuursforum.

Donderdag 30 oktober sprak Raymond Gradus in Antwerpen bij de jaarlijkse Afvalconferentie over de Nederlandse marktverhoudingen.

Op 17 september gaf Raymond Gradus een presentatie over pensioenen voor de National Association of Pension Funds.

Raymond Gradus was, mede op verzoek van het Martens Centre for European Studies, van 20 tot en met 23 augustus bij het Congress of the International Institute of Public Finance in Lugano en verzorgde daar een lezing over pensioenen.

Raymond Gradus was op 11 en 12 augustus op een conferentie over hervormingen in het overheidsbeleid in Santander.

Deelname aan bijeenkomsten

Raymond Gradus was op 5 november in Brussel aanwezig bij de vergaderingen van de Executive Board en de General Assembly van het Martens Centre for European Studies.

Op 30 september en 1 oktober nam Raymond Gradus deel aan de tweede bijeenkomst van ERGO (Economie, Religie, Governance & Organisatie).

Willem van Leeuwen

Artikelen

Willem van Leeuwen leverde een [bijdrage over eigenaarschap en verbindingen](#) in een Liber Amicorum.

Maarten Neuteboom

Redactie CDV

Maarten Neuteboom was lid van de kernredactie van de volgende CDV's.

Nederland in de wereld (winter 2014)

Allemaal even decentraal graag! (zomer 2014)

Artikelen en interviews CDV

Neuteboom, M. 'In gesprek met Peter van Walsum' in: Ben Bot, Theo Brinkel en Maarten Neuteboom (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Nederland in de wereld*.

Amsterdam: Boom.

Neuteboom, M. (met Th. Brinkel en B. Bot) 'Waardengedreven buitenlandpolitiek in een weerbarstige wereld' in: Ben Bot, Theo Brinkel en Maarten Neuteboom (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Nederland in de wereld*. Amsterdam: Boom.

Neuteboom, M. (met P. Cuyvers en A.J. Kruijer). 'Subsidiariteit revisited: decentralisatie in christendemocratisch perspectief' in: Peter Cuyvers, Albert Jan Kruijer en Maarten Neuteboom (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Allemaal even decentraal graag!* Amsterdam: Boom.

Neuteboom, M. (met Pieter Jan Dijkman) In gesprek met Piet Hein Donner. In: Peter Cuyvers, Albert Jan Kruijer en Maarten Neuteboom (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Allemaal even decentraal graag!* Amsterdam: Boom.

Artikelen

Maarten Neuteboom schreef een artikel voor christendemocraat.nl met de titel '[Liberalisme heeft geen patent op de vrijheid](#)'. Hij gaat hierin in op een artikel van CU'ers Arie Slob en Gert-Jan Segers en de reactie daarop van Patrick van Schie, directeur van de Teldersstichting (het Wetenschappelijk Instituut van de VVD).

Maarten Neuteboom schreef in Bestuursforum (nummer 10) het artikel '[Decentralisaties vragen vertrouwen in lokale democratie](#)' (met P. Cuyvers en A.J. Kruijer).

In Ecclesia schreef Maarten Neuteboom '[Over moderne bijziendheid en de maatschappelijke elite vandaag](#)'.

In hetzelfde nummer gaan Maarten Neuteboom, Peter Cuyvers en Albert Jan Kruijer in op decentralisatie in '[Decentralisaties vragen vertrouwen in lokale democratie](#)'.

Maarten Neuteboom schreef op 20 augustus op christendemocraat.nl een artikel met de titel '[Een confederale uitweg uit de crises van Europa?](#)'

In bestuursforum (juni/juli 2014) licht Maarten Neuteboom vast een tipje van de sluier op van het CDV zomernummer over decentralisaties met de titel '[Gevolgen van decentralisaties beter doordenken](#)'.

Maarten Neuteboom schreef in Centraal Weekblad (16 mei, pp. 8-9) het artikel '[Burgerschap in tijden van ontworteling](#)'.

Presentaties

Vrijdag 14 november sprak Maarten Neuteboom over Geloof in de samenleving bij CDA Alkmaar.

Maarten Neuteboom verzorgde bij de CDA zomerschool op 29 augustus een lezing over christendemocratisch gedachtegoed.

Op 16 juni hield Maarten Neuteboom een lezing voor het Geohuis in het Academiegebouw te Utrecht over 'Burgerschap in tijden van ontwortelend kosmopolitisme'. Aansluitend nam hij deel aan een forumdiscussie.

Op 14 juni leidde Maarten Neuteboom een forumdiscussie op de Kohlbruggedag te Vianen over staatkunde, filosofie en theologie rondom de Eerste Wereldoorlog.

Maarten Neuteboom nam van 2 tot en met 5 juni deel aan een Trans-Atlantische conferentie over *Global Challenges: Shared Culture and Values?*, georganiseerd door de Konrad Adenauer Stiftung te Cadennabbia (Italië). Hij hield daarbij een voordracht over 'Joint Responsibility for Democracy: Democratization in the Middle East'.

Woensdagavond 7 mei debatteerde Maarten Neuteboom met o.m. Thierry Baudet over de staat en toekomst van Europa. Op de site van het RD is een [verslag](#) van het debat te lezen.

Op 17 april nam Maarten Neuteboom (met Rien Fraanje) deel aan een debat van de Wiardi Beckman Stichting naar aanleiding van de uitgave van *Socialisme & Democratie* over 'heimwee naar het CDA (van vroeger)'.

Van 10 tot en met 13 april nam Maarten Neuteboom deel aan en sprak hij op een colloquium van Liberty Fund te Londen over *Social Capital, the 'Big Society' and Liberty*.

Op 7 april nam Maarten Neuteboom deel aan een conferentie over *Religion in Public Life* van het Wilfried Martens Centrum. Aansluitend volgde deelname aan een besloten workshop van de EVP in samenwerking met religieuze organisaties over hetzelfde thema

Op 28 februari nam Maarten Neuteboom deel aan het debat 'Hutspot of Couscous' over de rol van religie in de participatiesamenleving.

Maarten Neuteboom gaf op 21 januari een lezing op Zeeuws-Vlaanderen over het rapport *Geloof in de samenleving*

Deelname aan bijeenkomsten

Maarten Neuteboom was op 27 augustus bij het Christelijk Sociaal Congres aanwezig.

Lucien Vijverberg

Artikelen

Lucien Vijverberg en Julius Terpstra (voorzitter CDJA) schreven in het FD over het pensioenstelsel. In ['Hervorming van pensioenstelsel is nodig, maar wel met behoud van collectiviteit'](#) reageren Vijverberg en Terpstra op een artikel van de Jonge Democraten in het Financieele Dagblad van 21 januari jl.

Bijlage 2 Beschikbare rapporten WI

Alle rapporten vanaf 2000 zijn te downloaden via de site van het WI
(www.cda.nl/wi/rapporten)

2014

[CDA ontleed. Over de betekenis van de C, D en A
Naar een solide en solidair pensioenstelsel](#)

2013

[Het CDA en de maatschappelijke onderneming
Lessen in duurzaamheid
Faith in society \(engelse vertaling Geloof in de samenleving\)
Geloof in de samenleving](#)

2012

Canon of Dutch Christian Democracy
[De woningmarkt in beweging II](#)
Canon van de Christendemocratie
[Naar een duurzame financiële sector.](#)
[Balans in logistiek en mobiliteit. Naar infrastructuur die verbindt](#)

2011

[Mens, waar ben je? \(herdruk\)](#)
[De Europese financiële crisis. Bundel lezingen van het symposium van het WI.](#)
[De ontregelde samenleving](#)
[Op zoek naar de kracht van de samenleving](#)
[Waardevast. Over de uitgangspunten van het CDA](#)
[Health Care Reforms in an Ageing European Society with a Focus on the Netherlands](#)

2010

[Toegerust op de arbeidsmarkt](#)
[Ontwikkelen doen we samen](#)
[Christenen in de politiek](#)
[Vertrouwen in ouders](#)
[Versterken en verbinden](#)

Buitenom 18
Postbus 30453
2500 GL Den Haag
☎ 070 3424874
✉ wi@cda.nl
🌐 www.cda.nl/wi